

IZLAGANJE PROF. DR. BRANIMIRA LUKŠIĆA U SPLITU 22. SVIBNJA

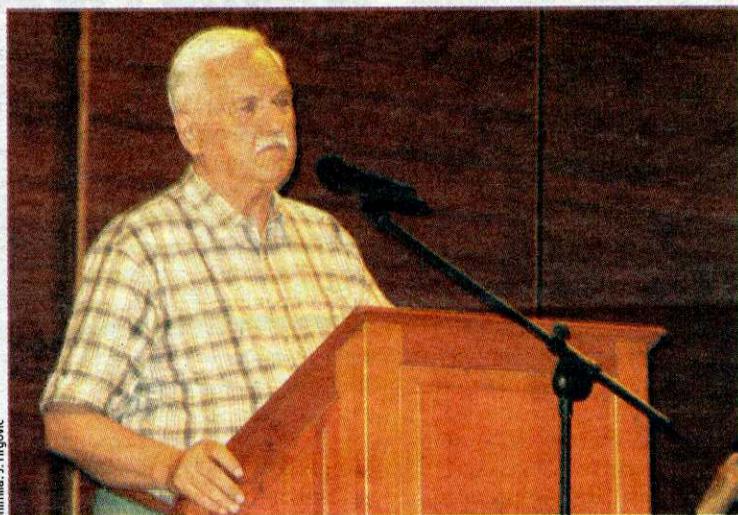
Bleiburg - mrlja na britanskoj savjesti

Četvrtoga svibnja 1945. za počeo je egzodus velikoga dijela hrvatskih oružanih snaga i hrvatskog pučanstva prema zapadu da bi se predali saveznicima pred nastupajućim partizansko-komunističkim snagama. Prema britanskom vojnom arhivu (War Office 1704465) kod Bleiburga na austrijsko-jugoslavenskoj granici primicalo se ukupno 200.000 hrvatskih vojnika koji su štitili i pratili oko 500.000 civilnog pučanstva koje se htjelo prebaciti na englesko područje, da bi se predali i stavili pod britansku zaštitu. Ovaj dio hrvatskoga masovnog egzodusa pristigao je na Loibaško polje pred Bleiburgom u popodnevnim satima 14. svibnja gdje je zapovjedništvo HOS-a na čelu s generalom Herenčićem stupilo u kontakt sa zapovjedništvom tamonožnje britanske postrojbe i izjavilo da su došli predati se britanskoj vojsci i staviti pod njihovu zaštitu civilno pučanstvo.

Što se dogodilo na Bleiburgu 14. 15. i 16. svibnja 1945?

Britanski zapovjednik je rekao da je obaviješten o hrvatskom dolasku, da će sutra Hrvati moći krenuti dalje prema zapadu i da mogu zadržati svoje oružje. Međutim, sutradan 15. svibnja cijela se situacija na terenu izmijenila. Do obrata je došlo nakon što je politički savjetnik vrhovnog savezničkog zapovjednika za Sredozemlje feldmaršala Harolda Alexandra, sa sjedištem u Caserti kraj Napulja, Harold MacMillan, izravno odgovoran predsjedniku britanske vlade Winstonu Churchill, 13. svibnja 1945. u Klagenfurtu usmeno naredio zapovjedniku 5. korpusa britanske 8. armije generalu Charlesu Keightleyu da »velik broj otpadničkih jugoslavenskih trupa, izuzevši četnike, izruči jugoslavenskim partizanima«. Ta je zapovijed bila u suprotnosti sa obećanjem koje je dao feldmaršal Alexander da će saveznici primiti u zarobljeništvo hrvatske vojnike nakon što ovi njima predaju svoje oružje. To je obećanje dao Alexander predstavniku Svete Stolice kada je papa Pio XII. zamoljen od kardinala Stepinca, intervenirao kod savezničkog zapovjednika da spasi hrvatski narod u bijegu.

Da je nakana zapovjedništva partizanske vojske bila spriječiti predaju hrvatskih izbjeglica saveznicima, svjedoči i slijedeći brzojav Josipa Broza Tita kao vrhovnog zapovjednika te vojske, koji je on poslao kao zapovijed 13. svibnja 1945. godine, dakle **nakon završetka rata**. Taj brzojav glasi: »Treća armija izvještava da se na prostoru Konjice-Šoštanj prema Dravogradu nalazi grupa ustaša i nešto četnika, ukupno preko 50.000 ljudi. S njima se nalaze Pavelić, Maček, hrvatska vlada i veliki broj zlikovaca. Pokušavaju preko Dravograda predati se Englezima. Jedna Kostina divizija drži prostoriju Neravosinrodo, a druga je kod Šentilja presjekla cestu Velenje i Dravograd. Treba da najhitnije krenete sa vašim snagama iz rajona Celja pravcem Šoštanj-Slovenj Gradec, kako bi koncentrirali napad na uništenje ove grupe. Tito.« (Izvornik toga brzojava nalazi se u »Vojno-istorijskom institutu« u Beogradu). Dodajmo tome izjavu Titova generala Ko-

ste Nada, čija je treća armija bila odgovorna za sudbinu hrvatskih vojnika i civila koje je britanska vojska u Austriji predala Titovim partizanima. U beogradskom tjedniku »Reporter« od 13. siječnja 1985. (str. 26) Nađ izjavljuje da je 150.000 protivnika vlasti palo u njegove ruke i da »prirodno, na kraju smo ih likvidirali«. Nađ dodaje da je odmah javio Titu o ovom »uspjehu« i da je to bio »zadnji ratni izvještaj u Drugom svjetskom ratu«.

Pregovori na Bleiburgu

Zapovjednik 8. britanske armije koja je okupirala te dijelove Austrije bio je general sir Richard McCreery, a zapovjednik britanskog 5. korpusa bio je general Charles Keightley. Dvije hrvatske armije, koje su se sa civilnim pučanstvom povlačile prema britanskim trupama u Austriji, imale su 13. svibnja 1945. godine 17 divizija (više od 200.000 ljudi). U 9 sati 14. 5. 1945. hrvatski časnik za vezu židovskog podrijetla Deutsches-Maceljski ponudio je Britancima predaju tih dviju hrvatskih armija zajedno sa civilnim pučanstvom. Treba napomenuti da je Drugi svjetski rat već bio završen. Britanci su otezali s pregovorima, sve dok Titov pregovarač komesar Milan Basta i britanski pregovarač brigadir Patrick Scott nisu uspjeli prevariti i prijetnjama prisiliti generala Herenčića da hrvatska vojska položi svoje oružje i da podigne bijele zastave predaje. Predaja komunistima je započela 15. svibnja u 16 sati. Time je zapovijed MacMillana i Harolda Alexandra o izručenju Hrvata Titovim komunistima bila izvršena.

Da britansko vjerolomstvo bude još veće, feldmaršal Alexander šalje Titu strogo povjerljiv brzojav 16. svibnja, dakle dan nakon predaje Hrvata jugoslavenskim komunistima, da bi Britanci željeli predati hrvatske zarobljenike Titu i pita Tita slaže li se on s tim prijedlogom. Tito mu odgovara 17. svibnja da je primio njegov brzojav o ponudi predaje 200.000 »Jugoslavena«, i da se sa zahvalnošću slaže s tim prijedlogom. Sve se to događa nakon što su Hrvati već bili predani Titovim komunistima i mnogi od njih već pobijeni.

Krvavi 15. svibnja

Što se pak događalo na sam dan predaje, 15. svibnja 1945? Kada su nakon polaganja hrvatskog oružja Titovi partizani bili sigurni da se njihove žrtve više ne mogu braniti i da Britanci ne namjeravaju intervenira-

ti (Britanci su, naime, zaprijetili da će bombardirati hrvatsku vojsku i civile ako odmah ne polože oružje), partizanski komesar Milan Basta, lički Srbin, izdao je zapovijed. Što je nakon toga uslijedilo mogu opisati samo oni koji su bili nazočni tom apokaliptičkom klanju. Evo svjedočanstva jednog očevica: »Muškarci, žene i djeca padali su u svežnjevim dok su partizani kosili svojim mitraljezima lijevo-desno po otvorenome polju. Vrlo brzo je toliko ljudi bilo pobijeno da su se partizani usudili spustiti među preživjele pa su ih s vidljivom nasladom stali na smrt tući, udarati čizmama i probadati bajunetama.« (Izjava očevica Teda Pavića u knjizi »The minister and the massacres« Nikolaja Tolstoja, London 1986, str. 104.). Kada je 16. svibnja bio dovršen pokolj na Bleiburgu, preostala masa razoružanih i prestravljenih Hrvata bila je gonjena u Ju-

»Jedna Kostina divizija drži prostor Neravosinrodo, a druga je kod Šentilja presjekla cestu Velenje i Dravograd. Treba da najhitnije krenete sa vašim snagama iz rajona Celja pravcem Šoštanj-Slovenj Gradec, kako bi koncentrirali napad na uništenje ove grupe. Tito«

goslaviju prema stratištima Kočevskog roga i dalje u kolonama smrtna »križni put«.

Stratište Kočevski rog

Slovenac Franc Perme u svojoj dokumentarnoj knjizi »Prešućeni grobovi i njihove žrtve« dokazuje da je u prvim danima nakon završetka Drugoga svjetskog rata samo na području Slovenije, dakle izvan austrijskog Bleiburga, pobijeno 189.000 Hrvata, i daljnjih 144.500 Hrvata da je pobijeno u kolonama »križnoga puta« od slovensko-hrvatske do rumunjske granice. Što se pak tiče Kočevskog roga, »Slobodna Dalmacija« od 12. rujna 1999. donosi izjavu Alberta Svetine, prvoga partijskog sekretara zloglasne Ozne (poslije Udbe) za Sloveniju od 1944. do svibnja 1945, koji je posvjedočio da su na Kočevskom rogu komunisti pobili najmanje 40.000 osoba, muškaraca, žena i djece.

Prema izjavi jednog očevica, mladog partizana, pripadnika 11. dalmatinske brigade, za vrijeme njegova boravka od 8 dana na Kočevlju 30-40 tisuća zarobljenika bilo je zaklano i bačeno u dvije obližnje planinske gudure. Prema svjedočenju slovenskog referenta Ozne Zdenka Zavadlava, na Kočevskom rogu se osobito u klanju Hrvata isticala grupa na čelu sa Simom Dubajićem. Zavadlav kaže da je naredba da treba ubijati neprijatelje bez suđenja stigla sa samoga

vrha, jer da revolucija još traje. (Nedjeljni jutarnji od 25. 5. 2003.) Napomenimo da je britanski general Keightley također predao Titu 24. 5. 1945. i one Hrvate koji su bili smješteni kao izbjeglice u kampu Viktring u Austriji. Vjerojatno nakon saznanja za masovna smaknuća i masakre koje je počinila nad izručenim Hrvatima Titova vojska, feldmaršal Alexander izdaje zapovijed 4. lipnja 1945. o tzv. »novoj armijskoj politici glede Jugoslavena koja se odmah mora primijeniti, u kojoj naređuje da se ni jedan Jugoslaven na smije vratiti u Jugoslaviju ili biti izručen jugoslavenskim trupama protiv svoje volje, i da će svi oni Jugoslaveni koji su nosili oružje protiv Tita biti tretirani kao osoblje koje se predalo i poslani u kamp Viktring u Austriji. No, za mnoge navodne Jugoslavene, vojnike i civile, ta je Alexanderova grižnja savjesti došla prekasno.

Kršenje ženevske konvencije

Čin britanskih zapovjednika u izručenju na Bleiburgu hrvatske vojske i civila koji su im se predali skoro nema presedana u povijesti civiliziranih naroda i protivan je svim propisima međunarodnog konvencijskog i običajnog ratnog prava. Činom predaje na Bleiburgu hrvatska se je vojska našla u statusu ratnih zarobljenika Velike Britanije, a hrvatski civili u statusu tražitelja azila, pa su stoga nastala uzajamna prava i obveze koje predviđa međunarodno pravno. Ti su odnosi osobito regulirani ženevskom konvencijom od 27. 7. 1929. godine »O postupanju s ratnim zarobljenicima« koju je, među

koja bi to zatražila. Nakon završetka rata, 8. kolovoza 1945. godine, SAD, Velika Britanija, Sovjetska Rusija i Francuska u Londonu su sklopile »Sporazum o postupku i kažnjavanju glavnih ratnih krivaca Osovine«, uz koji je donesen i statut. Tome sporazumu je kasnije pristupila i Titova Jugoslavija. Sporazumom je uspostavljen »Međunarodni vojni tribunal« da sudi onim ratnim krivcima »čiji se delikti ne mogu lokalizirati na pojedine zemlje« (čl. 1). Taj je londonski statut za »Međunarodni vojni tribunal« kasnije u ožujku 1947. godine odobrila i opća skupština UN.

Komunisti likvidirali sumnjive

No, ni ta izlika nije održiva. Ponajprije, u času kada je hrvatska vojska bila izručena Titovim partizanima (sredina svibnja 1945) nije još bio sklopljen spomenuti londonski sporazum, niti je nastupila bilo koja okolnost koja bi derogirala odredbe ženevske konvencije iz 1929. godine o postupanju s ratnim zarobljenicima. Osim toga, Velika Britanija nije izručila Titovim komunistima pojedine osobe za koje je postojala sumnja da su tzv. ratni krivci, nego je ekstrahirala sve hrvatske ratne zarobljenike i zajedno s njima civilno pučanstvo koje je tražilo azil pred jugoslavenskim komunistima.

Da su Englezi i prije izručenja na Bleiburgu znali da Titovi komunisti ubijaju sve one za koje misle da će biti zapreka njihovoj apsolutnoj vladavini, svjedoči, među ostalim, i izvješće koje je engleski veleposlanik u Vatikanu poslao svome ministru vanjskih poslova Anthonyju Edenu 11. svibnja 1945, dakle četiri dana prije blajburškog izručenja Hrvata. U izvješću stoji i sljedeće: »Ubrzo nakon okupacije svakog grada i sela partizani su uveli

strašnu diktaturu komunističke partije. Počeli su s likvidacijom svih sumnjivih elemenata, ili onih koji su im se činili dovoljno sumnjivima.« U tome izvješću od 16 stranica britanski veleposlanik opisuje pokolje u Dubrovniku, Metkoviću, Ljubuškom, Makarskoj, Mostaru, Širokom Brijegu i Sinju. Veleposlanik navodi da su ta ubijanja bez suđenja i presude bila unaprijed planirana (»Hrvatsko slovo« od 1. 12. 2006). Pa ipak, nepuna četiri dana nakon toga saznanja Britanci na Bleiburgu šalju hrvatske zarobljenike i azilante Titovim partizanima u sigurnu smrt.

Učinjen je genocid

Prema konvenciji o genocidu iz 1948. godine, genocid se sastoji u napadu na određenu rasu, naciju, etničku ili vjersku skupinu s namjerom da se ona eliminiira ili smanji u broju, ubijajući ili ozbiljno ranjavajući znatan broj njezinih članova ili pristaša, ili izlažući ih uvjetima za koje se računa da će uništiti ili smanjiti taj kolektivni entitet. Za zločin genocida je, dakle, potreban zločinački čin (actus reus) i zločinačka namjera (mens rea) da se ljudi unište baš kao pripadnici (među ostalim) određena naroda. A to se upravo dogodilo na Bleiburgu, Kočevlju, »križnome putu«, Macelju i mnogim drugim dosada otkrivenim i neotkrivenim masovnim stratištima diljem naše zemlje. ■